

Täysistunto

Tiistai 8.11.2016 klo 13.59—21.55

8. Hallituksen esitys eduskunnalle eläketukilaiksi ja laiksi tuloverolain 63 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 226/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valtiokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

20.07 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on kannatettava, sillä tämän avulla yli 60-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien tilanne helpottuu ja he pääsevät säällisesti ensin eläketuelle ja sitten myöhemmin eläkkeelle. Tämänhetkessä työllisyystilanteessa näiden henkilöiden työllistyminen on lähes mahdotonta, ja siksi tämä on inhimillinen esitys. Samalla vapautetaan te-toimistojen resursseja ja vähennetään työmarkkinatuen kunnalle aiheuttamia menoja. Keskustelu siitä, millä nimellä tästä lakiesityksestä puhutaan, on mielestäni ihan turhaa. Edustaja Taipale tämän aikoinaan oivalsi, ja hyvin samantapaista määräaikaista lakia on jo aiemminkin käytetty, joten on hyvä, että tämä hallitus otti tämän asian hoidettavakseen hyödyntäen näitä aiempia kokemuksia. Siis kaikki kiitos tästä lakiesityksestä hallitukselle.

Mutta, arvoisa puhemies, muuten hallituksen toimet pitkäaikaistyöttömien tilanteen helpottamiseksi eivät ole olleet kovin kummoisia. Meillä alkaa olla jo ministeriön omankin arvioinnin mukaan tulossa pitkäaikaistyöttömyyden suomenennätys. Tässä asiassa ei taida olla edes kunnolla valoa tunnelin päässä näkyvillä. Pitkäaikaistyöttömyyden hinta on lähes 9 miljardia euroa vuodessa, eli ei voi olla kysymättä, miten ihmeessä meillä on tähän varaa. Jokainen meistä ymmärtää, että työpaikkojen luominen on se tärkein asia, mutta olemme eri mieltä myös siitä, miten näitä uusia työpaikkoja luodaan. Se on kuitenkin enemmän huomisen keskustelun teema, näin uskon.

Mutta työpaikkojen luomisen lisäksi meidän on myös pidettävä huolta työttömistä ja esitettävä heidän yhteiskunnasta syrjäytymisensä. Sosialidemokraatit ovat esittäneet lukuisia ehdotuksia tässä asiassa, ja mainitsen niistä nyt vain pari. Ensinnäkin kuntouttava työtoiminta tulisi kohdentaa sellaisille ihmisille, jotka tarvitsevat kuntoutusta, ja samalla kytkeä siihen kouluttautumismahdollisuus. Tällä hetkellä kuntouttavassa työtoiminnassa on henkilöitä, jotka eivät sinne kuulu ja jotka samalla vievät paikan niiltä, jotka tästä kuntoutuksesta hyötyisivät. Toiseksi julkista hankintaosaamista tulee parantaa ja lisätä sosiaalisten ja työllistävien kriteerien käyttöä, jotta vaikeammin työllistyvillä olisi paremmat mahdolli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2016 vp

suudet työllistyä. Lisäksi esimerkiksi työttömien terveystarkastukset tulee muistaa ja saada osaksi sote-uudistusta.

Paljon voitaisiin tehdä pitkäaikaistyöttömyyden taittamiseksi, jos tahtotila olisi yhteinen, mutta monet hallituksen toimet valitettavasti toimivat ihan toiseen suuntaan. Erityisen huolissani olen siitä, että hallitus on vähentämässä palkkatukityörahoitusta kolmannelta sektorilta ja tämän seurauksena järjestöjen mahdollisuudet työllistää työttömiä uhkaavat heikentyä dramaattisesti. Eri arvioiden mukaan järjestöistä uhkaa hävitä tuhansia työpaikkoja. Tällä hetkellä työvoimapolitiikan tulokseksi odotetaan työllistymistä avoimille työmarkkinoille, ja palkkatuettu työ esimerkiksi järjestöissä on pitkäaikaistyöttömälle usein väylä edetä näille avoimille työmarkkinoille. Mutta toisaalta meidän pitäisi hyväksyä se tosiasia, etteivät kaikki pitkäaikaistyöttömät yllä nykyisillä työvoiman tuottavuus- ja tuloodotuksilla avoimille työmarkkinoille.

Järjestöt painottavat omassa toiminnassaan sosiaalisia näkökulmia, ja julkisin varoin tuettu työllistämistoiminta antaa niille mahdollisuuden joustaa näissä tuottavuus- ja tuloodotuksissa. Pitkäaikaistyöttömälle itselleen työskentely kolmannella sektorilla antaa mahdollisuuden olla merkityksellinen osa yhteiskuntaa, ja samalla se tukee oman elämän hallintaa monella tavalla ja estää syrjäytymistä. Kolmannella sektorilla tehdään usein sellaisia tehtäviä, joita mikään muu taho ei yhteiskunnassa hoida. Näistä mainittakoon esimerkiksi pienimuotoinen kotiapu, kaupassa käynti, erilaiset kuljetustehtävät, lumenluonti, näkövammaisten lukupalvelu ja lastenhoitoapu. Työ on usein satunnaista, eikä sille ole kaupallisia tarjoajia, tai sitten asiakkaiden maksukyky ei yllä markkinahintaiseen palveluun.

Nyt olisi korkea aika ruveta ajattelemaan työstä uudella tavalla, eli työn roolin uudelleenajattelu ja -organisointi on nyt tarpeen, jotta tämänkaltaisen tarpeellinen työ, yhteiskunnallisesti hyödyllinen työ, ja sitten työttömyyden hoito saadaan kohtaamaan. Järjestöissä on olemassa paljon organisointikykyä ja valmiuksia viedä läpi vaativiakin projekteja tehokkaasti, ja työllistämiseksi järjestöt ovat aliarvioitu voimavara tällä hetkellä. Onkin käsitettävä, että hallitus tässä työttömyystilanteessa tietoisesti heikentää järjestöjen työllistämismahdollisuuksia. Näitä niin sanottuja välityömarkkinoita tulisi pikemminkin kehittää palvelemaan yksilöitä ja yhteiskuntaa eikä viedä niiltä toimintamahdollisuuksia pois.

20.12 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä nyt taas konkretisoituu se, ketkä puhuvat ja kenestä on tekoihinkin. Tarvittiin perussuomalaiset hallitukseen, että tämä laki saatiin etenemään. Demarit ovat olleet hallituksessa pitkin historiaa, mutta vasta kun perussuomalaiset olivat ensimmäistä kertaa hallituksessa, alkoi tapahtua. SDP on ollut tälle ajatukselle myötämielinen, mutta heidän työministereistään ei ole ollut käytännön toteuttajaksi. Pelkät ehdotukset eivät auta ketään. Kuten entinen sosialidemokraattinen kansanedustaja Ilkka Taipale sanoi Yleisradiolle 22.8.: "Kuulin, että aiemmat ministerit, Tarja Filatov ja Lauri Ihalainen, olisivat antaneet tukensa tälle hommalle. Mutta silloin, kun he ovat olleet ministereinä, aloitteellisuus ei ollut heidän käsissään. Perussuomalaiset ovat ottaneet asian tosissaan."

Toisaalta alkuunsa ihan sieltä kokoomuksen oikealta laidalta — vai muistanko oikein, että jopa aivan ministeritasolta — tuli äänenpajinoja, että tämä vaikuttaisi työllisyyteen negatiivisesti tai tästä tulisi jokin automaatti. Eihän kertaluontoinen laki voi automaatti olla, enkä voi muutenkaan käsittää tällaista puhetta, sillä onhan se jo ihmisarvoa alentavaa, että lähellä eläkeikää olevia, yli viisi vuotta työttömänä olleita henkilöitä juoksutetaan työhar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2016 vp

joitteluun tai työvoimakoulutukseen, kun työllistymisen mahdollisuuksia ei käytännössä ole riippumatta henkilön omista työhaluista. Mielestäni hallituksen toimien täytyy perustua tosiasioiden tunnustamiseen, ja tämä lakiesitys on hyvä esimerkki siitä, miten niitä tosiasioita voidaan tunnustaa.

20.14 Kimmo Kivelä ps: Puhemies! Kysymyksessä on monessa mielessä historiallinen asia. Tässä yhdistyvät inhimillisyys ja järkevä asioiden hoito. Jokainen tietää, että kuusisakymmenissä olevaa pitkäaikaistyötöntä on miltei mahdoton työllistää erilaisilla työllistämistoimenpiteillä, ja työllistämistoimenpiteiden kohteena olo on monen kohdalla merkinnyt nöyryyttämistä, ja tästä onneksi tämän myötä päästään eroon.

Äsken edustaja Mäkelä ansiokkaasti kuvasi sitä, kuinka perussuomalaiset tekee ja SDP tyytyy puhumaan, ja tämän todellakin tämän asian eräänlainen isä, Ilkka Taipalekin, on avoimesti julkisuudessa tunnustanut. Hänhän on sanonut muistini mukaan myös jotenkin siihen suuntaan, että SDP pani tätä asiaa liikkeelle mutta ei vienyt sitä riittävällä tarmolla ja intensiteetillä eteenpäin.

Oli hyvin hämmästyttävää, että kun edustaja Mäkisalo-Ropponen ei löytänyt tästä mitään kritikoitavaa, niin hän otti sitten muut hallituksen laiminlyönnit työllistämisasioiden esille ja toi hyviä asioita esiin, mitä pitäisi tehdä, mikä oli sosialidemokraattien pitkä vaatimuslista. Ihmettelen, että kun noskelaisilla on ollut pitkään työministerin paikka viime hallituskaudella, niin mikseivät noskelaiset viime kaudella ajaneet eteenpäin näitä edustaja Mäkisalo-Ropponen esille tuomia asioita.

20.16 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! "Pitkäaikaistyöttömien eläketuki ei olisi linjassa eläkkeellejäämisiän nostamisen ja työurien pidentämisestä koskevien tavoitteiden kanssa." Näin vastasi perussuomalaisten sosiaali- ja terveysministeri keväällä, kun SDP:n työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan eduskuntaryhmänä teimme hänelle kirjallisen kysymyksen siitä, voitaisiinko nyt tämä Lex Taipale tai Lex Lindström — ihan sama, mikä se nimi sitten loppujen lopuksi on — eläkelaki, toteuttaa. En tiedä, mikä sai hallituksen pään kääntymään, mutta olen iloinen siitä, että se kääntyi, koska tämä laki todellakin säästää työhallinnon resursseja, joten se ei ole mitenkään kovin kallis, ja se ennen muuta tuo inhimillisemmän ratkaisun niille hyvin pitkään työttömänä olleille ihmisille, joiden työllistymismahdollisuudet ovat käytännössä miinusmerkkiset.

Mutta minun on pakko korjata hieman tätä perussuomalaisten historian tuntemusta ja myös Ilkka Taipaleeseen liittyvän historian tuntemusta tai unohdusta, koska satuin itse asiassa olemaan työministerinä silloin, kun Paavo Lipposen hallitus sääti eläkelain, jonka mukaan silloin hyvin pitkään työttömänä olleet pääsivät kertaluonteisesti täsmälleen tällä samalla mallilla eläkkeelle, mutta he saivat tuolloin täyden eläkkeen eivätkä tällaista väliaikaista mallia tämän ratkaisun mukaisesti. Muistan sen varsin hyvin, koska silloin sosiaali- ja terveysministerinä oli Sinikka Mönkäre, jonka kanssa istuimme yhteisessä huoneessa ja juristiavustajien kanssa käytännössä kirjoittelimme noita pykäläiä, koska silloin valmista mallia ei vielä ollut. Se tuotiin silloin 2000-luvun puolessavälissä eduskuntaan, ja silloin useampi tuhat pitkäaikaistyötöntä pääsi eläkkeelle.

Toinen Ilkka Taipaleen nimeä kantava malli on ollut tällainen avustettu eläke, jossa on käytetty sitten tällaisia terveydellisiä kriteereitä, ja sekin toteutettiin tuolloin. Silloin sitä vain kutsuttiin Elma-malliksi, joka tulee sanoista "eläke on mahdollisuus". Siinä ajatukseen oli, että työvoiman palvelukeskuksissa ostetaan erityistä osaamista, sitä osaamista, jon-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2016 vp

ka mallia Ilkka Taipale itse on ollut lääkärinä luomassa, ja autetaan ihmisiä eläkkeelle, tehdään niitä vaikeampia terveydellisiä, neurologisia tutkimuksia, jotka osoittavat, mikä on se syy, jolla voi sitten ihan oikeasti päästä työkyvyttömyyseläkkeelle. Ja tuonkin järjestelmän kautta moni ihminen on eläkeratkaisun saanut.

Ikävä kyllä tällä kaudella tuota avustettua Elma-mallia ei ole ollut käytössä, mutta sen sijaan monet kunnat, esimerkiksi oma kotikaupunkini, ovat ottaneet sen käyttöön, koska se säästää silkkaa rahaa ja se on inhimillisesti toimiva ratkaisu ja se auttaa ihmisiä eläkkeelle silloin, kun he jo meidän nykyjärjestelmämme mukaan kuuluisivat työkyvyttömyyseläkkeelle.

Mutta tällä hetkellä: "Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä ei ole koskaan ollut Suomessa niin suuri kuin nyt, yli 35 prosenttia, ja se jatkaa ennusteen mukaan kasvuaan tulevina vuosina. Ennusteen mukaan pitkäaikaistyttömiä on tänä vuonna 125 000 eli 16 000 enemmän kuin viime vuonna." Tämä ei ole opposition propagandaa, vaan tämä on työ- ja elinkeinoministeriön ennuste, jossa ennustetaan, että työllisyys sinänsä kyllä paranee mutta pitkäaikaistyttömyys jatkaa rajua nousuansa ja on itse asiassa suomenennätyksmitassa. Tämä on historiallista, ja sen vuoksi kuuluttaisin koko tätä salia puuttumaan nimenomaan pitkäaikaistyttömyyteen. Tämä eläketukimalli on yksi hyvä ratkaisu, koska se auttaa muutamaa tuhatta henkilöä, mutta tämän muutaman tuhannen lisäksi meillä on todellakin 125 000 ihmistä, joiden työttömyys on pitkittynyt, ja heistä iso osa tarvitsee enemmän apua kuin he tällä hetkellä saavat. Nyt he ovat saaneet avukseen lähestulkoon ainoastaan työttömyysturvan leikkauksia, väheneviä työvoimapolitiittisen koulutuksen määrärahoja ja ainoastaan, lähestulkoon, aktiivisena toimenpiteenä kuntouttavaa työtoimintaa, koska tämä hallitus on päättänyt, että ensi vuonna esimerkiksi välityömarkkinoilla toimivat järjestöt eivät enää saa käyttää siinä määrin palkkatukea kuin he ovat tähän asti saaneet käyttää, vaan tuo volyyymi tiputetaan noin 15 000:sta 3 000:een.

Vetoaisinkin tässä perussuomalaisiin, että kun valtionvaroissa mietitään tämän vuoden loppuvaiheesta sitä, mitä korjauksia budjettiin tehdään, niin sieltä ainakin tällainen typerä katto poistettaisiin ja järjestöt voisivat olla pitkäaikaistyöttömien apuna, niin kuin ne tähänkin asti ovat voineet olla.

20.21 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys on niille noin 5 000 pitkäaikaistyöttömälle, joita se koskee, todellakin inhimillinen ja hyvä ratkaisu. Me kaikki tiedämme ja niin tietävät he itsekkin, että työllistyminen heidän kohdallaan on hyvin epätodennäköistä, ja siksi on hyvä, että he pääsevät eläkkeelle.

Mutta kuten tässä edellä todettiin, me olemme tilanteessa, jossa pitkäaikaistyttömyys on kasvanut. Toivon, että pystyisimme löytämään semmoisia pysyviä ratkaisuja, jotta tämäntyyppinen tietynlainen armahdus iäkkäille pitkäaikaistyöttömille ei tulisi tavaksi, joka tehdään kymmenen vuoden välein, kuten tässä kuulimme. Sen sijaan meidän pitäisi aktiivisesti ruveta etsimään niitä keinoja, miten voimme luoda toimivat välityömarkkinat, miten voimme huolehtia siitä, että esimerkiksi järjestöt, joilla on paljon tekemätöntä työtä, voivat työllistää nykyistä paremmin ja voivat työllistää sentyyppisiä ihmisiä, jotka eivät ainakaan heti ole kykeneviä avoimille markkinoille. Me tiedämme, että järjestöjen erilaiset työllistämishankkeet ovat olleet monelle pitkäaikaistyöttömälle se väylä, millä he ovat sitten myöhemmin onnistuneet pääsemään myös avoimille markkinoille, ja siksi on äärimmäisen tärkeää, että me panostamme näihin välityömarkkinoihin ja meillä on riittävästi työllistämismäärärahoja, jotta tämä polku on mahdollinen erityisesti pitkäaikaistyöttömil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2016 vp

le. Mutta kuten tiedämme, työ muuttuu, koko ajan vaatimukset kasvavat. Semmoinen helppo työ poistuu, se digitalisoidaan, se automatisoidaan. Sen takia itse näen, että tämmöiset pysyvät välityömarkkinat ovat se ratkaisu, jolla huolehdimme siitä, että me pystymme tarjoamaan työtä yhä useammalle.

Meidän täytyy yhteiskuntana näitä välityömarkkinoita tukea, mutta se kuitenkin on inhimillisempi ratkaisu näille työttömille samoin kuin myös mahdollistaa sen, että moni työ, joka ei taloudellisessa mielessä ole kannattavaa, tulee tehdyksi, koska sellaista työtä meillä on paljon ja erityisesti kolmannella sektorilla mutta myös julkisella sektorilla. Siksi itse olen hyvin pettynyt tähän nykyiseen tilanteeseen, jossa työllistymismäärärahoja on leikattu, ja vaikka se puute on tällä hetkellä hyvin tiedossa ja esimerkiksi palkkatukimäärät ovat vähentyneet ja palkkatukeen ei pysty enää saamaan kuin korkeintaan 6 kuukauden pätkiä, vaikka tarve olisi paljon suurempi, niin siitäkään huolimatta hallitus ei lisäbudjetissaan osoittanut lisämäärärahoja tähän työllistämiseen. Se on kyllä se keino, joka tulisi aktiivisesti ottaa käyttöön, jotta meidän pitkäaikaistyöttömillä olisi polku, millä he pääsevät ensin ehkä työllistämistöihin ja sitä kautta ainakin osa pystyisi etenemään myös avoimille markkinoille.

Kuten sanoin, vaikka sinänsä tämä lakiesitys on erittäin hyvä, inhimillinen ja oikeudenmukainen niille tällä hetkellä pitkään työttöminä olleille ikääntyneille, toivon todella, että tämä ei ole se ainoa keino, millä me huolehdimme ikääntyneistä pitkäaikaistyöttömistä tulevaisuudessa.

20.25 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä on todettu, meillä on edelleen tämä korkea työttömyysluku ja on pitkäaikaistyöttömiä, nuorisotyöttömiä ja näin. Mutta jotta nämä työttömyystilanteet todella tulisivat paremmaksi, niin aina pitää muistaa, että Suomesta pitää löytyä niitä yrittäjiä, jotka työllistävät. Ja jotta työllisyys onnistuu, niin siinä on aina kysynnän ja tarjonnan laki, että jollei palveluita tai tavaraa mene kaupaksi, niin silloinhan tämä yritystoimintakaan ei pyöri. Ja kyllä hallituskin omalta osaltaan on yrittänyt auttaa, että näitä työllisyyden esteitä poistetaan.

Arvoisa puhemies! Täällä puhuttiin, että aikanaan Taipale on oivaltanut tämän asian, ja täytyy tällä hetkellä sanoa, että ministeri Lindström toteutti. Toisin sanoen kyseessä on niin sanottu Lex Lindström, jossa erityisen vaikeaan työmarkkina-asemaan joutuneille ikääntyneille pitkäaikaistyöttömille työntekijöille maksettaisiin jatkossa eläketukea.

Hallitus siis esittää, että eläketuki olisi kertaluonteinen ratkaisu, jolla turvattaisiin tuen piiriin kuuluvien henkilöiden toimeentuloa ennen heidän siirtymistään vanhuuseläkkeelle. Tätä eläketukea ruvettaisiin maksamaan ensi vuoden kesäkuun alusta lähtien. Eläketukea voisivat täten hakea 60 vuotta täyttäneet, 5 vuotta lähes yhtäjaksoisesti työttömänä olleet henkilöt. Eläketuen edellyttämä 60 vuoden ikä olisi tullut täyttää ennen 1. syyskuuta 2016. Eläketuen piirissä olisivat siis ennen 1. syyskuuta 1956 syntyneet henkilöt. Eläketuen myöntäminen edellyttäisi käytännössä noin 5 vuoden työttömyyttä. Työttömyysaikaan luettaisiin myös esimerkiksi sairauspäivärahalla oltu aika.

Tuki olisi määrältään täyden takuueläkkeen suuruinen eli 766,85 euroa kuukaudessa vuoden 2016 tasossa. Kun otetaan lisäksi huomioon muutosten vaikutus asumistuen määrään sekä verotukseen, keskimääräisen eläketuen saajan nettotulot lisääntyisivät noin 200 eurolla kuukaudessa. Etuus rahoitettaisiin valtion varoista, ja siihen ei sisältyisi työeläkettä. Eläketukea maksettaisiin korkeintaan kansaneläkelain mukaiseen vanhuuseläkeikään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2016 vp

eli 65 vuoden ikään saakka. Ensi vuonna eläketukea maksettaisiin runsaalle 5 000 henkilölle kuukaudessa.

Eläketuki ei olisi kansaneläkelaisissa tai työeläkelainsäädännössä tarkoitettu eläke. Verolainsäädännössä todettaisiin kuitenkin erikseen, että eläketukeen sovellettaisiin eläkettä koskevia säännöksiä verotuksen eläketulovähennyksen osalta. Hakijalla olisi oikeus myös eläkkeensaajan asumistukeen, kansaneläkelain mukaiseen lapsikorotukseen sekä eläkettä saavan hoitotukeen, ja tästä toimeenpanosta vastaisi Kela.

Tämä on pieni askel monelle tuhannelle apua tarvitsevalle.

20.29 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kivelälle — hän on kyllä jo poistunut täältä, mutta haluan kuitenkin todeta: kyllä minä omassa puheenvuorossani oikein lämpimästi kiitin tästä lakiesityksestä, mutta tämä lakiesitys ei poista kasvavaa pitkäaikaistyöttömyyden ongelmaa, ja kyllä siitä ongelmasta pitää myöskin tässä salissa useammassakin kohdassa puhua.

Viime kaudella pidettiin huolta siitä, ettei pitkäaikaistyöttömyys repeä tällä tavalla käsiin, niin kuin nyt tapahtuu. Tämä tapahtui muun muassa välityömarkkinoiden tukemisen avulla, ja se mahdollisti sen, että nekin ihmiset, jotka eivät yllä avoimille työmarkkinoille, pystyvät mahdollisimman usein työskentelemään esimerkiksi juuri järjestöissä. Ja nyt, kuten tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani sanoin, tämän hallituksen päätösten perusteella näitä työpaikkoja häviää tuhansia ja taas tuhansia ja nämä ihmiset jäävät tyhjän päälle. Heitä uhkaa nyt sitten syrjäytyminen yhteiskunnasta, ja se kyllä on kallista kaikella tavalla.

Tämän välityömarkkinoiden kehittämisen yhtenä ongelmana on varmaan myöskin se asenne, joka tulee esille myöskin tässä suuressa salissa silloin tällöin, kun täällä puhutaan tempputyöllistämisestä. Ei haluta nähdä välityömarkkinoiden yhteiskunnallisesti ja yksilön elämänhallinnan kannalta myönteisiä vaikutuksia ja ajatellaan, että tämä on vain turhaa, jonninjoutavaa leikkimistä, mutta kun minä olen itse näiden pitkäaikaistyöttömien kanssa keskustellut, niin he kokevat, niin kuin myöskin työnantajat ja järjestöt kokevat, että he tekevät oikeata, tarpeellista työtä, ja he ovat erittäin loukkaantuneita, kun puhutaan tempputyöllistämisestä, koska he eivät koe olevansa tempputyöllistettyjä. Kukaan ei halua olla tempputyöllistetty. Meidän olisi syytä myöskin muuttaa kielenkäyttöämme ja asenteita tätä asiaa kohtaan.

20.31 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että tämä nyt käsitellyssä oleva hallituksen lakiesitys, Lex Lindströminikin nimeä kantava lakiesitys, on saatu tänne eduskuntaan ja vihdoinkin pitkäaikaistyöttömille annetaan kunniakas mahdollisuus siirtyä arvokkaasti eläkkeelle.

Todellakin, vuonna 1956 tai sitä ennen syntyneet pitkäaikaistyöttömät päästetään eläkkeelle tämän eläketukijärjestelyn kautta, joka on hieman monimutkainen, mutta tästä täytyy kyllä työministeri Lindströmille antaa kymmenen pistettä ja vielä ekstrapisteet päälle, kun hän on sitkeästi ajanut tätä asiaa läpi. Ja aivan oikein, kuten tämän keskustelun aikana olemme jo kuulleet, demarien kansanedustaja Ilkka Taipale ajoi aktiivisesti samantyyppistä asiaa edellisillä eduskuntakausilla, kun hän silloin aikanaan täällä oli, ja siitä hänelle pitää näin jälkikäteenkin lämpimät kiitokset lähettää tässä puheen välityksellä. Ihmettelin vain silloin, kun ei demarien oma ryhmä lähtenyt tätä innokkaasti ajamaan, (Tarja Filatov: Se toteutettiin silloin!) mutta joka tapauksessa on hyvä, että se nyt tulee. Annetaan tälle

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2016 vp

ihan kunniakkaasti nimi Lex Lindström, ja siinä samalla lämpimästi muistamme veteraanikansanedustaja Ilkka Taipaletta. Hän tämän asian kyllä kieltämättä aikanaan toi vahvasti esille, ja silloin ihmettelin, että miksi ei voisi antaa suoraan tätä armahdusta näille pitkäaikaistyöttömille, mutta nyt se sitten tulee, ja siitä nauttikaamme täysin rinnoin, että tämä asia saadaan ennen joulua pakettiin.

Kun nyt tämän keskustelun aikana on nostettu esille, että miten me tämän pitkäaikaistyöttömyyden pystyisimme torjumaan, arvoisa rouva puhemies, niin esitän pari sellaista keinoa, mitkä olisivat hyviä tämän ongelman ratkaisuksi.

Ensinnäkin, tämä ongelmahan koskee koko suurta Suomea koko pinta-alaltaan, kaikkia Suomen eri maakuntia ja kuntia. Tässä on helposti menty sellaiseen ajatteluun, että tämä olisi muka maaseudun ongelma, että siellä on sellaisia hiljaisia ihmisiä, jotka ovat joutuneet työttömyysputkeen jo kauan kauan sitten eivätkä ole työpaikkaa saaneet. Näitä samantaisia pitkäaikaistyöttömiä — en ole viimeaikaista tilastoja kyllä niin tarkkaan katsonut, mutta veikkaan — on kaupungeissa yhä enemmän. Mutta joka tapauksessa se ratkaisu tähän ongelmaan on siinä, että vihdoinkin ja viimein lähdemme hallituksen viitoittamalla tiellä yhä rohkeammin liikkeelle järjettömän byrokratian purulla. Voisin kertoa kotikunnastani yhden esimerkin ihan tältä viikolta: Me olemme siellä erään hankkeen tiimoilta olleet aktiivisesti kuntana liikkeellä. Mitä on tapahtunut viranomaisen polulla? Valtava vastustus kaikin mahdollisin keinoin. Mitä mielikuvituksellisimpia syitä on keksitty, että sitä ei saa toteuttaa, ja onhan tämä nyt merkillistä, että valtion viranomaiset itse estävät työllisyyden parantamista ja näin tukevat vahvasti työttömyyden syntyä.

Kyllä pitää Suomen eduskunnan ottaa nyt ihan oikeasti vahva ote Suomen kehityksen parantamiseksi, koska eihän se nyt voi olla niin, että viranomaiset estävät hyviä, laillisia hankkeita sen takia, että jotkut luonnonsuojelujärjestöt ovat sitä mieltä, että tätä ja tuota ei saa tässä maassa tehdä. Ja kysymys ei ole mistään luonnon pilaamisesta, vaan kysymys on rakentamisesta, mutta kun keksitään mitä mielikuvituksellisimpia syitä sen takia, että voitaisiin estää nämä hankkeet ja saada ihmisille töitä, niin ne perustelut tuntuvat näin eduskunnan puhujakorokkeelta kovin vastenmielisiltä minulle, joka olen yrittänyt parhaani mukaan maaseudun kuntien tilannetta parantaa tässä maassa. Varmaan sama koskee näitä suuriakin kaupunkeja. Että jospa Suomi vihdoinkin ja viimein rupeaisi esimerkiksi näissä luonnonsuojeluasioissa olemaan vähän järkevämpi ja antamaan lupia. Meillä tällä hetkellä erilaisissa lupaprosesseissa seisoo satoja ellei tuhansia hankkeita, jotka toisivat kymmenille-tuhansille ihmisille töitä, mutta mitä tapahtuu käytännössä: jatkuvasti valitetaan hallinto-oikeuksiin, ja sitten lopputuloksena on tällainen lakiesitys, jossa meidän täytyy antaa pitkäaikaistyöttömille mahdollisuus jäädä arvokkaasti eläkkeelle.

Hyvä näin, mutta pitää, arvoisa rouva puhemies, lopuksi muistaa myös se, että kun pitkäaikaistyötön jää eläkkeelle, niin hänen eläketurvansa on lähes olematon, kun pitkäaikaistyöttömyysaika on vienyt häneltä sen eläketurvan lähes nolliin. Ei ole kertynyt sitä eläketurvaa. Totta kai takuueläke tulee tietyssä vaiheessa vastaan, mutta kun on pitkäaikaistyötön, niin ei hän sitä eläketurvaa ole hankkinut. Miten hän olisi sitä hankkinut, kun sitä työtä ei ole ollut? Tämän takia Suomen eduskunnan olisi syytä nyt pikkusen terästäytyä tässä asiassa ja armahtaa omat kansalaisensa niin, että annetaan tälle järjettömälle lupabyrokratialle vihdoinkin lopputili ja ruvetaan tekemään tässä maassa oikeasti töitä. Kun tuota aikaisempaa tämän päivän keskustelua seurasi, niin mikä oli lopputulos siitä? Kun esitetään erilaisia hankkeita, niin kyllä on mitä kummallisimpia syitä, minkä takia niitä ei saisi tehdä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2016 vp

Toivon, että tässä Suomen eduskunnassa löytyy nyt sitä selkärankaa niin paljon, että vihdoin ja viimein Pyhälle Byrokratiukselle annetaan lopputili ja ruvetaan tässä maassa oikeasti töihin.

Puhemies Maria Lohela: Oliko edustaja Filatovilla vastauspuheenvuoropyyntö?

20.37 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin vain edustaja Hoskoselle kommentoinut, että Ilkka Taipale ansaitsee kyllä todellakin kiitoksen siitä, että hän on näitä malleja kehittänyt: sekä tästä, jossa eläketuen avulla pääsevät pitkäaikaistyöttömät kertaluonteisesti tietyn työttömyysjakson jälkeen eläkkeelle, että sitten Eläke on mahdollisuus -mallista, jossa on avustettu ihmisiä eläkkeelle.

Mutta sen sijaan hän muistaa hiukan väärin, koska 28.1.2005 säädettiin laki eräiden pitkäaikaisesti työttömänä olleiden henkilöiden eläketuesta. Ja se on kyllä jos ei nyt sukulainen, serkku, niin voisi sanoa, että oikeastaan veli tai sisko tälle laille, joka meillä nyt on käsitellyssä. Ainoa ero on se, että silloin ei tehty tällaista erityisjärjestelyä vaan nämä ihmiset ihan oikeasti pääsivät eläkkeelle. Nythän käy niin, että tässä tullaan takuueläkkeen piiriin, jolloin tuo raha, jonka takuueläkkeenä saa, ei ole kovinkaan paljon suurempi kuin se, mikä on työmarkkinatuki, mutta onneksi siihen liittyy eläkkeensaajan asumistuki ja verovähennykset ja muut, jotka sitten sitä tosiasiallista toimeentuloa parantavat.

Elikkä tässä mielessä historian voi tarkistaa Finlexistä, sieltä se (Puhemies koputtaa) laki löytyy.

20.38 Maria Tolppanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä Lex Taipaleen jatko, mikä nyt on tulossa, on tietenkin erittäin hyvä asia. Olisi vain toivottavaa, että se olisi hieman pitempi kuin kertaluontoinen asia, koska pitkäaikaistyöttömyys jatkaa näköjään nousuaan ja pitkäaikaistyöttömiä tulee olemaan vielä kuuden vuoden päästäkin ja olisi hyvä, että ihmiset pääsisivät jonkinlaiselle hieman paremmalle paikalle kuin missä he nyt roikkuvat löyssässä hirressä.

Tämä tuki on siis määrältään nyt tosiaankin takuueläkkeen suuruinen eli 766 euroa 85 senttiä kuukaudessa. Se ei ole suurensuuri, mutta kun siihen otetaan huomioon sitten asumistuki ja verotus, niin laskelmien mukaan keskimäärin käteen jää 200 euroa enemmän kuukaudessa kuin aikaisemmin. Onhan se toki iso raha, mutta aika pieni raha se on niissä rahoissa, mitä me olemme täällä tulonsiirtoja tehneet, esimerkiksi tässä apteekkiverotuksen suhteessa, missä annetaan 4 700 euroa 235 000 euroa vuodessa tienaa-ville apteekkeille. Mutta parempi tämäkin kuin ei mitään, ja mukaanhan nytten pääsee yli 5 000 henkeä eli 5 300 henkilöä.

Se, mikä tässä on ehdottomasti hyvä asia, on se, että kunnat säästyvät näiltä osin sakkomaksuista. Nämä sakkomaksut olisi muutenkin hyvä valjastaa työllistämiseen. On ihan järjestöntä maksaa niitä valtiolle takaisin. Kuntien pitäisi saada käyttää niitä ihan oikeaan työllistämiseen ja työpaikkojen luomiseen. Ilman rahaahan työpaikkojen luominen ei onnistu.

Toki täytyy sanoa, että jos puhutaan tällaisesta eläkkeelle pääsystä, niin kuin nyt — joka ei ole oikea eläkkeelle pääsy, vaan tämä on siis takuueläkkeen suuruinen eläke, joka tulee ihmisille — niin tässä on joka tapauksessa varottava sellaista asiaa, että tästä ei tule semmoinen hyväksikäytön väline, että katsotaan, että pääset sitten kuitenkin tuolle eläkkeelle, kun vielä vuoden tässä jaksat olla työttömänä. Mutta tämä on tietysti vasta siinä vaiheessa, jos tästä saadaan sellainen, joka ei ole vain kertaluontoinen asia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2016 vp

Kaiken kaikkiaan täytyy sanoa, että tähän antaa nyt työvoimatoimistoille lisää resursseja. Työvoimatoimistot voisivat nyt keskittyä työllistämiseen. Siihen heillä ei tällä hetkellä oikein ole mahdollisuutta, varsinkaan kun tähän lisätään nämä kolmen kuukauden välein tapahtuvat työttömien kuulustelut siitä, onko tullut tehtyä 18 tuntia velvoitetyötä kolmen kuukauden aikana vai ei. Tämä kyllä verottaa sitten varsinaisesti työpaikkojen etsimistä ja työn välittämistä. Toki työvoimatoimistot tekevät työtä tälläkin hetkellä varsinkin näitten työmarkkinapoliittisten toimenpiteiden osalta, mutta olisi erittäin toivottavaa, että siellä olisi työnvälitystä eikä työnvälitystä ihan loppuun saakka yksityistettäisi yksityisille firmoille, niin kuin tällä hetkellä vaikuttaa käyvän.

Kaikkienensa voisi sanoa, että tämä hallitus voisi tutustua myös muihin sosialidemokraattien lääkkeisiin, kun puhutaan pitkäaikaistyöttömyyden hoitamisesta. Lainaan tässä nyt suoraan edustaja Filatovin blogista pientä patkää: "Työmarkkinatuesta tulee tehdä aktiivinen työllistämisraha Rinteen mallin mukaisesti, jotta te-toimistojen resurssit saadaan työnvälitykseen." Ja tässä hän on todella oikeassa. Rinteen malli on malli, joka kannattaisi ottaa käyttöön. Se edesauttaisi työllistymistä.

Sen lisäksi omaehtoiseen opiskeluun pääsyn kriteereitä pitää helpottaa. On aina parempi opiskella kuin olla pelkän työttömyysturvan varassa, ja tätä omaehtoista opiskeluahan tämä hallitus nyt haluaa jostain kumman syystä vähän suomia. Sitä pitäisi tukea, koska se on kaikki eteenpäin, kaikki opiskelu on eteenpäin — kaikki sellainen, mikä lisää ammattitaitoa, lisää osaamista, on sitä, mitä meidän pitää tukea ja mille pitää antaa määrärahoja.

Tämä pitkäaikaistyöttömien määrän kasvu on semmoinen pommi, joka jatkaa kasvamistaan, jollemme me yhdessä tee töitä sen eteen, että se saadaan taitettua. Tässä kohdassa olisin kyllä sitä mieltä, että olisi todella rohkeaa ja hienoa tältä eduskunnalta, jos se pystyisi tekemään tätä työtä yli poliittisten rajojen, että se otettaisiin sellaiseksi yhdeksi prioriteetiksi, minkä eteen tehdään yhdessä töitä, koska se parantaa koko kansantaloutta. Se parantaa meidän ja meidän lastemme ja lastenlastemme tulevaisuudennäkymiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Yksin ei kukaan täällä pärjää. Tässä tarvitaan toinen toistemme tukea, ja on parempi, että puhutaan yhteisistä asioista eikä kinailla siitä, mikä minkäkin lain nimi on.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystoimikuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.